

Risto Hiltunen

Nepřízeň režimu zpomalila kariéru

Jan Firbas, emeritní profesor Masarykovy univerzity v Brně, zemřel 5. května v 79 letech. Narodil se 25. března 1921. Firbas byl jedním z doktorů honoris causa jmenovaných u příležitosti oslav osmdesátého výročí univerzity v Turku. Promován měl být v pátek 26. května 2000.

Firbas pracoval celý život na Katedře anglistiky a amerikanistiky Masarykovy univerzity. V roce 1945 nastoupil jako asistent svého učitele profesora Josefa Vachka. Firbas patřil k nejvýznačnějším představitelům proslulé Pražské lingvistické školy. Ve svém bádání se zvláště soustředil na tzv. lingvistiku funkční větné perspektivy (FSP). Její ústřední ideou je zkoumání vzájemných vlivů stavby jazyka a komunikační funkce ve světle informace vyjádřené jak mluveným, tak psaným jazykem. Firbas zkoumal především angličtinu a často ji srovnával s jinými jazyky, zejména se svou mateřštinou.

Profesor Firbas získal hodnost doktora filosofie v oboru angličtina již v roce 1948. Stínem na jeho akademické dráze byla dlouhodobá politická nepřízeň. Svoji dizertaci k získání titulu DrSc. věnoval obecné jazykovědě. Dokončil ji již v roce 1971, ale povolení k obhajobě získal teprve po sametové revoluci v roce 1991. V té době se rovněž stal řádným profesorem svého oboru.

Vědecká produkce profesora Firbase je rozsáhlá a mezinárodně ceněná. V aktivní badatelské práci pokračoval až do své smrti. Firbas připravil půdu pro mnoho pozdějších výzkumů v oblasti textové lingvistiky, analýzy diskurzu a pragmalingvistiky. Podnítil také orientaci vědeckých prací několika finských jazykovědců. V 90. letech 20. století působil jako hostující profesor v Anglii, Rakousku, USA, v Indii a v řadě dalších zemí. Finsko navštívil v roce 1994 jako hlavní řečník konference pořádané univerzitou v Turku.